

Justitsraad Christen Hansen Clausen

Af fhv. Dommer Aa. Grum Schwensen

Ved Aarhundredskiftet var der ved de fleste af Landets By- og Herredsfogedembeder som ældste Fuldmægtig ansat en dansk Jurist, der i Kraft af denne sin Stilling blev en Tillidsmand for hele Befolkningen, en Mand til hvem denne søgte om Raad og Vejledning i alle sine Bekymringer, baade af aandelig og materiel Art, og til hvem man som Regel ikke gik forgæves.

Her i Ribe Amt lever endnu en af disse Folkets Tillidsmænd, den ene af Ribes 2 »great old men«, Fuldmægtig Pontoppidan. —

I Gjørding Malt Herreder, Holsted, var der »Clausen«. Ja, mere behøvedes der ikke! Naar der i Ribe Amt taltes om Clausen, var ingen i Tvivl om, hvem der mentes, selv om der jo var nogle Hundrede flere af dette Navn.

Christen Hansen Clausen blev født den 5. Aug. 1849. Det er altsaa i Aar lige et Hundrede Aar siden, og efter alt det han fik udrettet, fortjener han en Minderune i Amtets historiske Aarbog. Hele hans Virke faldt indenfor Amtets Grænser.

Clausen blev født i Bækbølling Præstegaard i

Føvling Sogn, hvor Faderen da var Præstegaardsforpagter. Hans Fødsel var noget af et Drama. Gaarden var fuld af indkvarterede Soldater, der løb ud og ind allevegne, Stedets Jordemoder var hentet til Nielsbygaard, saa Fødselen maatte ske uden kyndig Hjælp; men han var et kraftigt Barn og overlevede det.

Faderen var vist ikke nogen dygtig Landmand, og i Hjemmet var der yderst tarvelige Kaar; ja, Clausen har til mig udtalt, at han havde oplevet, at de ikke havde Brød i Huset, og at han altid senere havde anset Fattigdom som Verdens største Onde. Men samtidig udtalte han, at hans Forældre var de elskeligste Mennesker i Verden.

Faderen flyttede nogle Aar senere til Brørup, hvor han var Vinterskolelærer. Han var en efter Tidens Forhold meget oplyst og meget vidende Mand, der selv underviste sin begavede Søn. Clausen fik desuden Undervisning i Tysk af Sognepræsten, Pastor Hejnesen.

Denne Præst var en meget mærkelig Mand.

Han overdrev saa ganske umaadeligt.

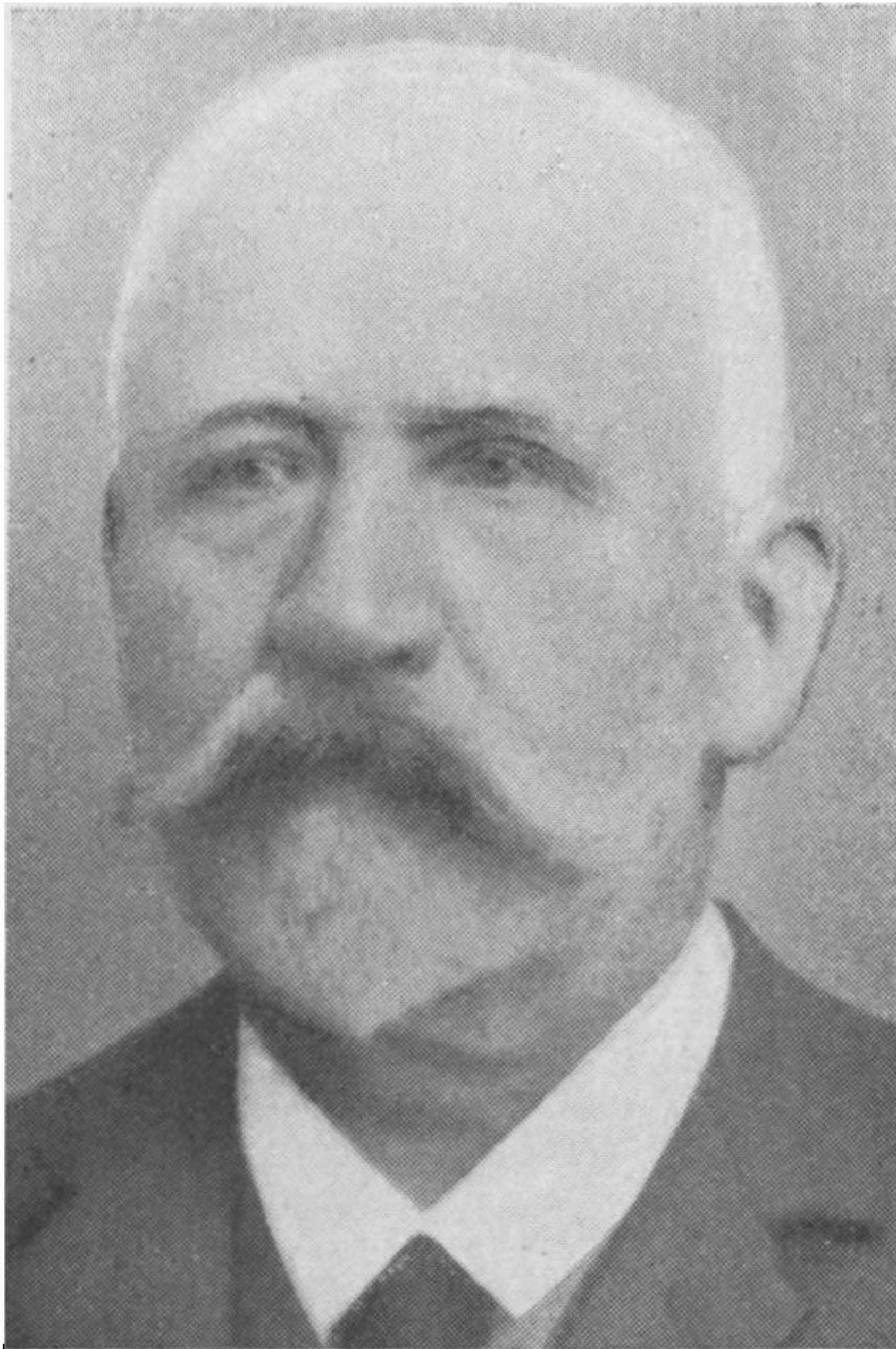
Engang i et Selskab, hvor Biskoppen var til Stede, fortalte han om en Fodtur, han havde foretaget sammen med en Kammerat.

»Vi kom sultne til en Kro, og her bestilte vi saa en Kalv! (det sidste udtales med et salvelsesfuldt v). Men inden jeg fik begyndt, saa havde min Ven spist hele Kalven.«

Da Biskoppen sagde, at nu overdrev han, slog H. med knyttet Haand i Bordet og sagde: »Jeg siger, at saa aad han to Okser ovenpaa.«

Senere kaldte Biskoppen ham til Side og sagde, at det forekom ham, at Alderen gjorde sig gælden-

de, om han dog ikke tænkte paa at tage sin Afsked, hvorpaa Hejnesen atter slog i Bordet og brølede: »Nej, saa hellere dø ti tusind Gange.«

Justitsraad Christen Hansen Clausen

Afskeden kom dog meget snart efter.

Efter sin Konfirmation, der ogsaa faldt i en Krigsperiode, blev Clausen i Foraaret 1864 anbragt som Skriverdreng paa Herredskontoret i Holsted, og her faldt saa hele hans Livsgerning. Medens han arbejdede her, læste han først til Præliminæreksamen og senere til dansk Jurist. Han var kun fraværende i den Tid, han brugte til at tage sin Eks-

amen, og medens han aftjente sin Værnepligt ved Intendanturen, hvor han blev Korporal!

Efter at han havde taget Eksamen, avancerede han til anden Fuldmægtig og meget kort Tid efter ved Skæbnens Gunst til første Fuldmægtig (vistnok 1876).

Første Fuldmægtigen Halvor Smith, der kun var nogle faa Aar ældre, fik tilbudt Pladsen som Direktør for Holsted Sparekasse og modtog den; og saa var Clausen, trods sin Ungdom, selvskreven til at avancere!

Han blev meget hurtigt Tillidsmand for hele Egnens Befolkning! Han havde et vindende og tilforladeligt Væsen; gik med et gammelt Udtryk »ind i Folk med Træsko paa«, og Folk kom til ham ikke alene med deres juridiske Forretninger, men med Bekymringer af enhver mulig Art, og tit sagde han spøgende, at han var baade Skriftefader, Præst og Læge for Beboerne.

Clausen var uhyre flittig, arbejdede fra tidlig Morgen til Aften silde, han interesserede sig for alt, hvad der rørte sig i Tiden, og kom derfor til at bidrage meget til Egnens enorme Fremgang i kulturel Henseende.

Han kom hurtigt i Forbindelse med gamle Dalgas og blev meget interesseret i Plantningssagen og var med i, ja blev den ledende Aand og den styrende Haand i mange store Foretagender. Saaledes købte han sammen med Johannes Lauridsen, Vejen, den 600 Td. Land store Stilde Plantage nordøst for Holsted, som var grundlagt af en Kreds af fynske Godsejere, der imidlertid var bleven ked af de stadig store Udgifter uden Udsigt til snarlige Indtægter. Købet heraf var en morsom Historie. Clausen

og Lauridsen, der havde meldt deres Ankomst, blev ved en fynsk Station afhentet i Landauer med et flot Firspand, fik en fin Frokost og forhandlede derefter hele Dagen. Men Fynboerne kunde jo ikke staa sig for de to drevne Jyder, der ovenikøbet vidste, at Modparten var forlegen for at sælge, og Jyderne fik til sidst Arealet for en meget lille Pris! Da de derefter skulde hjem, kom der en stiv Arbejdsvogn med et Par Krikker for! Det skulde vel være en Fornærmelse; men de to Jyder morede sig!

Der blev derefter dannet et Aktieselskab, hvori — foruden de to — Proprietær Momsen og Prokurator Stürup, Ribe, samt Læge Wielandt blev den første Bestyrelse. Clausen var Formand fra Starten til sin Død og naaede at se Plantagen give et beskedent Udbytte. Nu giver den aarligt 12 %.

Endvidere var Clausen med til at stifte Plantagen ved Tirslund Sten, og ogsaa for denne var han Formand fra Starten, og til han døde.

Han arrangerede Sommermøder der hvert Aar, hvor der som Regel blev talt af Lærere fra Askov og Egnens Præster, og han skrev selv Sange til nogle af disse Fester, der altid samlede en stor Skare af Egnens Folk.

Han havde Aktier i en Mængde andre smaa Plantager, men hans største Betydning for Plantningsagen var og blev vel i det store Arbejde, som han i Forening med Dalgas — Far og Søn — gjorde for at faa københavnske Rigmænd og andre til at anlægge Plantager, der i Løbet af faa Aar helt forandrede den magre Egn, der nu er et stort Skovdistrikt. Her skal blot nævnes Holger Petersens Baldersbæk, Grev Moltkes Klelund og Apoteker Mikkelsens Aalund.

I Aaret 1906 blev Clausen af nævnte Holger Petersen opfordret til at forsøge paa at sammenkøbe et større Areal, da Kronprinsen Frederik VIII — havde udtalt Ønsket om selv at faa en Plantage. I en Ugestid kørte Clausen og jeg saa rundt i Lintrupegnen, og det lykkedes os at faa paa Haanden et smukt afrundet Areal, men saa blev Kronprinsen Konge og fik andet at tænke paa, og Planen gik itu!

Saa meldte der sig en Redningsmand, det var en gammel pensioneret Lærer H. M. Løbner, der var i Besiddelse af en sjælden Ildhu. Han paatog sig at faa dannet et Aktieselskab og rejste i længere Tid fra Dør til Dør i flere Sogne og tegnede Aktier à 25 Kr. Han var ikke nem at sige Nej til, og det lykkedes ham virkelig ved et Kæmpearbejde at faa tegnet en acceptabel Aktiekapital. Med Rette fik Plantagen hans Navn, og han bør ogsaa erindres i Amtets Historiebog.

Foruden at være Herredsfuldmægtig blev Clausen ret tidligt Branddirektør i Brandforsikringselskabet for Landbygninger, et Hverv, han passede meget nøjagtigt, men næsten altid udenfor Kontortiden. Han kørte hjemmefra saa tidligt om Morgen, at han kunde foretage en eller to Forretninger før Kontortid, og sine Tarifberegninger foretog han om Aftenen! I de sidste Aar holdt han dog en Kontorist til dette Arbejde.

Men han havde mange andre Jern i Ilden! I en lang Aarrække var han Formand i Bestyrelsen for Holsted Sogns Sparekasse; og i Aaret 1898 startede Johannes Lauridsen, Professor la Cour, Askov, og Clausen m. fl. Aktieselskabet Margarinefabrikken Alfa, i hvis Bestyrelsen han sad til sin Død!

Det offentlige Hverv, som tiltalte og glædede ham mest, var dog Stillingen som Formand i Husmandskommissionen for Ribe Amt, som han fik straks ved den første Husmandslovs Ikrafttræden. Han kom her til at virke sammen med to Mænd, som han kom til at sætte uhyre Pris paa, Husmand Therkel Kristensen, Vrennerup, og Proprietær Poulin, Vamdrup. Det var for ham en Fest, hver Gang han skulde ud med disse to, og det bragte ham i Berøring med Folk fra hele Amtet.

Men han havde en Fejl her, og det var, at han var alt for samvittighedsfuld!

Der blev naturligtvis her som andre Steder gjort Forsøg paa, dels at faa for daarlig Jord godkendt, dels at blive antaget uden at have fornøden Kapital! Men Clausen saa skarpt og opdagede Fiduserne; og fik derfor en stor Spildprocent, større end i andre Amter. Da hans Funktionstid — 5 Aar — var omme, var der kommet en radikal Regering, og han blev uden nogen Motivering — endsige Tak for god Tjeneste — vraget og erstattet med en radikal Smed.

Det var en meget stor Sorg for ham; ja jeg tror, at det i Virkeligheden gav ham Dødsstødet, siden da var han ikke længere den kraftige og muntre Mand!

Han, der hidtil havde pralet af, at han aldrig havde været en Dag syg, faldt nu sammen og visnede hen, hans sidste Leveaar var triste.

Som offentlig Paaskønnelse af hans store Virksomhed blev han i 1892 Kancelliraad og senere (vistnok 1906) Justitsraad.

Saadan var han — en travlt beskæftiget Arbejdsbi fra Start til Afslutning! Han vedkendte ærligt,

at hans Maal var at blive økonomisk uafhængig; — »Jeg hader Fattigdom«, kunde han udbryde, — og dog var hans Takster for sit Arbejde latterligt smaa; og tit og ofte hjalp han Folk gratis.

Han vilde aldrig gaa ind i offentligt Arbejde. Flere Gange blev han opfordret til at gaa ind i Sogneraadet, men svarede: »Hvis I vælger mig, saa flytter jeg.«

Hvordan var han som Menneske?

Som Søn ganske enestaaende! Saa snart han kunde, tog han sine Forældres Økonomi i sin Haand, hjalp den upraktiske Fader ud af alle Fortrædeligheder og købte til sidst en lille Ejendom til dem i Tirslund, hvor de havde en lys Livsaften, og hvor han næsten hver Søndag besøgte dem med Kone og Børn!

I Hjemmet? Han var i 1880 bleven gift med Sparerkassedirektør Smiths Søster, Meta Smith. Ja, her var han maaske til Tider lidt af en Tyran! Men han var et oplivende Element! Han havde altid i Dagens Løb oplevet et eller andet og havde en enestaaende Evne til at gengive det morsomt. Han var en charmerende Vært, der kunde faa den værste Dødbider til at slaa Gnister; han var fuld af Krøniker og Citater — lange Scener af Shakespeare — og altid i godt Humør.

Og udenfor Hjemmet var det ligesaadan. Han kunde ikke rejse i en Jernbanekupé blot en Time, uden at han havde stiftet Bekendtskab med alle dens øvrige Passagerer, havde været til Opmuntring for dem; hans Væsen var saa charmerende, at alle faldt for det.

Lad mig fortælle et lille Eksempel:

Engang var han til Middag paa Grønvang, hvor

han fik en engelsk Dame til Bords. Han kunde ikke et Ord engelsk og hun ikke et Ord dansk; saa det tegnede jo ikke saa godt! Men snart efter mærkedes det, at de var det Par, der morede sig bedst ved Bordet. De lo og skogrede, og Resten af Selskabet blev meget nysgerrig; men de vilde ingen Forklaring give. Men Aarsagen var den, at de begge var store Beundrere af Dickens, og hele deres Konversation bestod i at nævne Navne fra dennes Værker ledsaget af Gebærder. De var begge store Mimikere og fandt sig beslægtede i denne deres Kærlighed til Dickens, og havde det saaledes ualmindelig hyggeligt.

Ved hans Begravelse udtalte Johs. Lauridsen, Grønvang: »Der var det mærkelige ved Clausen, at naar vi skulde have Møde, kunde vi andre sidde trætte og tunge og synes, at Livet var graat og trist, men saa snart Clausen traadte ind, var det, som om Solen atter skinnede, og Livet blev lettere og atter værd at leve.«

Jeg, der har haft den Glæde i ca. 20 Aar at kende og samarbejde med Clausen, hvis Svigersøn jeg iøvrigt blev, tør med Rette som mine Mindeord udtale, at han var det mest menneskelige Menneske, som jeg har truffet paa.
